

RIKSDAGENS SVAR 65/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till dammsäkerhetslagen

Ärende

Regeringen har till 2008 års riksmöte överlämnat sin proposition med förslag till dammsäkerhetslagen (RP 214/2008 rd).

Beredning i utskott

Jord- och skogsbruksutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (JsUB 3/2009 rd).

Beslut

Nu församlade riksmöte har antagit följande lag:

Dammsäkerhetslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att garantera säkerheten i samband med anläggande, underhåll och drift av dammar samt att minska den skaderisk som dammar medför.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på dammar jämte därtill hörande konstruktioner och anordningar oberoende av vilket material som använts vid anläggandet av dammen, hur dammen byggts och vilket ämne som den dämmer upp.

Vad som i denna lag föreskrivs om dammar gäller också översvämningstvaller.

Denna lag tillämpas inte på slusskonstruktioner i kanaler.

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

På dammar i vattendrag tillämpas utöver denna lag vad som i vattenlagen (264/1961) och med stöd av den föreskrivs om byggande i vattendrag.

På avfallsdammar tillämpas utöver denna lag vad som i miljöskyddslagen (86/2000) och med stöd av den föreskrivs om förebyggande och hindrande av förorening av miljön samt vad som i avfallslagen (1072/1993) och med stöd av den föreskrivs om förebyggande och bekämpande av den fara som avfall förorsakar hälsan och miljön.

Angående gruvsäkerhet gäller dessutom vad som föreskrivs i gruvlagen (503/1965) och med stöd av den.

På dammar tillämpas utöver denna lag vad som i markanvändnings- och bygglagen

(132/1999) föreskrivs om tillståndsplikt för byggnader, konstruktioner och åtgärder.

Bestämmelser om organiserandet av räddningsverksamheten finns i räddningslagen (468/2003).

Bestämmelserna i denna lag ska beaktas när myndighetsbeslut som gäller anläggande och drift av dammar fattas i enlighet med vattenlagen, miljöskyddslagen samt markanvändnings- och bygglagen.

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *damm* en väggliknande eller valliknande konstruktion som permanent eller tillfälligt ska förhindra att en vätska eller ett ämne som betar sig som en vätska bakom konstruktionen breder ut sig eller reglera det uppdämda ämnets ytnivå,

2) *damm i vattendrag* en damm som finns i ett vattendrag,

3) *avfallsdamm* en damm i vilken ett ämne som medför olägenhet eller fara för hälsan eller miljön däms upp,

4) *översvämningvall* en konstruktion med syfte att förhindra att vatten breder ut sig under perioder då vattenståndet i vattendraget eller havet är högre än normalt,

5) *dammägare* ägaren eller innehavaren av en damm eller den som har till uppgift att sörja för planering, anläggande, drift och underhåll av en damm.

5 §

Myndigheter

Den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamhet enligt denna lag ankommer på jord- och skogsbruksministeriet.

Dammsäkerhetsmyndighet enligt denna lag är de regionala miljöcentraler som är behöriga i dammsäkerhetsfrågor.

Jord- och skogsbruksministeriet kan bestämma att en regional miljöcentral ska vara damm-

säkerhetsmyndighet inom en annan regional miljöcentrals verksamhetsområde.

6 §

Kompetenskrav

Den person som gör upp en plan för anläggande av en damm samt den person som ansvarar för driften, kontrollen samt inspektionerna av dammen ska med beaktande av dammens art och den skaderisk som den medför besitta tillräcklig sakkunskap om dammsäkerhetsfrågor. Närmare bestämmelser om kompetenskraven utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 kap.

Planering och anläggande av dammar

7 §

Allmän skyldighet

En damm ska planeras och anläggas på ett sådant sätt att driften av dammen inte medför fara för säkerheten.

Närmare bestämmelser om dammars hydrologiska dimensionering och om de tekniska säkerhetskrav som ställs på anläggandet av dammar utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Planering av dammar

Av den plan som görs upp för anläggandet av en damm ska framgå hur kraven på dammsäkerhet enligt denna lag har beaktats.

9 §

Redogörelse för dammsäkerheten i tillstånds- ärenden

Dammägaren ska i en ansökan om tillstånd för anläggande av en damm enligt en annan lag i tillräcklig omfattning redogöra för den skaderisk

som dammen medför och hur den inverkar på dimensioneringsgrunderna för dammen.

Den myndighet som avgör ett ärende enligt 3 § 6 mom. som gäller anläggande av en damm ska av dammsäkerhetsmyndigheten begära ett utlåtande om att dammsäkerhetskraven enligt denna lag är uppfyllda.

I utlåtandet ska dammsäkerhetsmyndigheten vid behov göra en bedömning av dammens dimensionering med avseende på dammsäkerheten.

3 kap.

Klassificering av dammar samt dammsäkerhetshandlingar

10 §

Klassificeringsskyldighet

Innan en damm tas i drift ska den klassificeras och en riskutredning och ett kontrollprogram godkännas för den på det sätt som föreskrivs i detta kapitel.

11 §

Klassificering av dammar

En damm placeras enligt typen av skaderisk i någon av följande klasser:

1) klass 1-damm, en damm som vid olycka medför fara för människoliv och fara för hälsan eller betydande fara för miljön eller egendom,

2) klass 2-damm, en damm som vid olycka kan medföra fara för hälsan eller sådan fara för miljön eller egendom som är större än ringa,

3) klass 3-damm, en damm som vid olycka endast kan medföra ringa fara.

Klassificering krävs inte om dammsäkerhetsmyndigheten anser att dammen inte medför fara. På en sådan damm tillämpas dock vad som bestäms i 15 § om underhåll av dammar, i 16 § om drift av dammar, i 24 § om förebyggande av olyckor och i 6 kap. om tillsyn över iakttagandet av dessa bestämmelser.

12 §

Riskutredning samt säkerhetsprogram för en damm

I syfte att klargöra den skaderisk som dammen medför ska ägaren till en klass 1-damm göra en utredning som är mer detaljerad än den redogörelse som avses i 9 § om den skaderisk för människor och egendom samt miljön som dammen medför (*riskutredning*).

Dammsäkerhetsmyndigheten kan besluta att en riskutredning ska göras också för andra än klass 1-dammar, om detta behövs för att klassificera en damm eller för att bedöma behovet av att ändra klassificeringen.

Dammägaren ska göra upp en plan för åtgärder vid en olycka eller störningar vid en klass 1-damm (*säkerhetsprogram för en damm*) och se till att den hålls uppdaterad.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om uppgörandet av och innehållet i riskutredningen och säkerhetsprogrammet för en damm.

13 §

Kontrollprogram

Dammägaren ska för en klassificerad damm göra upp ett program för kontroll av omständigheter som inverkar på dammsäkerheten när dammen tas i bruk och medan den är i drift (*kontrollprogram*).

Ett separat kontrollprogram behövs dock inte om motsvarande omständigheter kontrolleras i enlighet med någon annan lag på ett sätt som dammsäkerhetsmyndigheten godkänner.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om uppgörandet av och innehållet i kontrollprogrammet.

14 §

Klassificeringsbeslut och godkännande av handlingar

Dammsäkerhetsmyndigheten fattar beslut om klassificering av en damm och om godkännande

av de handlingar som avses i 12 § 1 mom. och i 13 §.

Dammägaren ska i god tid före det planerade idrifttagandet av dammen tillstålla dammsäkerhetsmyndigheten den redogörelse och det kontrollprogram som behövs för klassificeringsbeslutet samt vid behov en riskutredning och ett säkerhetsprogram för dammen.

Innan dammsäkerhetsmyndigheten fattar klassificeringsbeslutet och godkänner handlingarna enligt 2 mom. ska den ge dammägaren och den lokala räddningsmyndigheten tillfälle att bli hörda.

Beslutet ska delges dammägaren, den lokala räddningsmyndigheten och kommunerna i dammens influensområde.

4 kap.

Underhåll, drift och kontroll av dammar

15 §

Underhållsskyldighet

Dammägaren är skyldig att hålla dammen i sådant skick att den fungerar på avsett sätt och är säker.

16 §

Drift av dammar

Dammar ska användas så att driften inte medför fara för människoliv eller fara för hälsan.

För att garantera att driften av en damm är säker ska det finnas tillräckliga säkerhetsarrangemang vid dammar i klasserna 1 och 2. Närmare bestämmelser om säkerhetsarrangemangen utfärdas genom förordning av statsrådet.

17 §

Kontroll

Dammägaren ska ordna kontroll av den klassificerade dammens skick och funktion i enlighet med kontrollprogrammet.

18 §

Årlig inspektion

Ägaren till en damm i klasserna 1 och 2 ska minst en gång per år granska dammens skick och kontrollera dammsäkerheten. Ägaren till en klass 1-damm ska delge dammsäkerhetsmyndigheten en skriftlig rapport över inspektionen.

19 §

Återkommande inspektion

Ägarna till dammar i klasserna 1—3 ska med högst fem års mellanrum och vid behov även oftare utföra en återkommande inspektion, som dammsäkerhetsmyndigheten och räddningsmyndigheten har rätt att delta i.

Dammsäkerhetsmyndigheten ska i god tid före inspektionerna ges ett sammandrag av kontrolluppgifterna om dammen från de föregående fem åren samt en preliminär bedömning av dammens skick som ges av en sakkunnig som uppfyller kompetenskraven enligt 6 §.

Vid en återkommande inspektion klarläggs förändringar i dammens skick och omständigheter som påverkar dess säkerhet med beaktande av förändringar i markanvändningen och väder- och vattenförhållandena. Om det vid den återkommande inspektionen inte går att tillräckligt försäkra sig om att dammen uppfyller de säkerhetskrav som ställs på den, ska dammägaren göra en grundlig utredning om dammens skick eller skicket hos någon del av dammen (*bedömning av skicket*).

Dammägaren ska delge dammsäkerhetsmyndigheten den skriftliga rapporten över inspektionen av en klass 1- eller 2-damm.

20 §

Uppdatering av riskutredningen

Dammsäkerhetsmyndigheten kan på grundval av en återkommande inspektion bestämma att dammägaren ska uppdatera riskutredningen för dammen.

Dammägaren ska tillställa dammsäkerhetsmyndigheten den uppdaterade riskutredningen för godkännande i samband med en återkommande inspektion eller separat.

Dammsäkerhetsmyndigheten ska delge dammägaren, den lokala räddningsmyndigheten och kommunerna i dammens influensområde beslutet om godkännande av den uppdaterade riskutredningen.

21 §

Ändring av klassificeringen

Klassificeringen av en damm kan ändras genom beslut av dammsäkerhetsmyndigheten, om det på grundval av en inspektion av dammen eller av någon annan orsak kan anses att den skaderisk som dammen medför har förändrats väsentligt till följd av förändrade omständigheter sedan klassificeringsbeslutet fattades.

På beslut om ändring av klassificeringen tillämpas vad som i 11 och 14 § bestäms om klasser och klassificeringsbeslut.

Vad som i 1 och 2 mom. bestäms om ändring av klassificeringen tillämpas också på dammar som inte tidigare klassificerats med stöd av denna lag. Ägaren till en sådan damm ska på begäran tillställa dammsäkerhetsmyndigheten den redogörelse som behövs för klassificeringen.

22 §

Ändringar och reparationer

Utöver det som i någon annan lag föreskrivs om reparationer och ändringar av dammar ska i fråga om ändringar och reparationer som avsevärt påverkar dammens konstruktion eller annars är av betydelse med tanke på dammsäkerheten, i tillämpliga delar iakttas vad som i 2 kap. föreskrivs om planering och anläggande av dammar samt i 3 kap. om klassificering och dammsäkerhetshandlingar. Dammsäkerhetsmyndigheten ska underrättas om sådana ändringar och reparationer innan de genomförs.

23 §

Upphörande av drift av en damm

Anteckning om att en damm har tagits ur drift görs i dammsäkerhetsmyndighetens datasystem när det i samband med en inspektion har konstaterats att dammkonstruktionen rivits eller att driften av dammen upphört på så sätt att dammen inte längre kan medföra sådan skaderisk som avses i denna lag. Inspektionen utförs i närvaro av dammsäkerhetsmyndigheten efter det att de skyldigheter beträffande rivning av dammkonstruktionen eller nedläggning av driften av dammen som föreskrivs i andra lagar fullgjorts. Skyldigheterna enligt denna lag upphör att gälla när anteckningen om att dammen har tagits ur drift har gjorts i datasystemet.

5 kap.

Beredskap för dammolyckor och verksamhet vid olyckor

24 §

Förebyggande av olyckor

Dammägaren ska med beaktande av den skaderisk som dammen medför vidta alla de åtgärder som behövs för att förebygga dammolyckor och begränsa de skador som orsakas av olyckor.

25 §

Planer för räddningsväsendet

Bestämmelser om planering av räddningsväsendet finns i 9 § i räddningslagen. Dammsäkerhetsmyndigheten lämnar på begäran den lokala räddningsmyndigheten de uppgifter som dammsäkerhetsmyndigheten förfogar över och som behövs med tanke på uppgörandet av planerna för räddningsväsendet.

26 §

Räddningsverksamhet

Bestämmelser om räddningsverksamheten finns i räddningslagen. Dammägaren och dammsäkerhetsmyndigheten ska bistå räddningsledaren vid räddningsverksamheten. Dessutom deltar dammsäkerhetsmyndigheten vid behov i arbetet i den ledningsgrupp som avses i 44 § 3 mom. i räddningslagen.

27 §

Nödanmälan och anmälan om exceptionella situationer som äventyrar säkerheten

Bestämmelser om nödanmälan till nödcentralen finns i 28 § i räddningslagen. Dammägaren ska omedelbart underrätta dammsäkerhetsmyndigheten om att en nödanmälan gjorts.

Dammägaren ska utan dröjsmål underrätta dammsäkerhetsmyndigheten också då någon annan exceptionell situation som äventyrar säkerheten än en sådan som avses i 1 mom. inträffat vid dammen. I anmälan ska ägaren beskriva situationen och ge dammsäkerhetsmyndigheten de upplysningar som behövs för att vidta tillsynsåtgärder. Anmälan ska vid behov av dammsäkerhetsmyndigheten delges den lokala räddningsmyndigheten.

6 kap.

Tillsyn och tvångsmedel

28 §

Information

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) ska dammsäkerhetsmyndigheten informera om den skaderisk som en damm medför och hålla informationen om skaderisken tillgänglig för allmänheten.

29 §

Inspektionsrätt

Dammsäkerhetsmyndigheten har rätt att utföra de inspektioner vid dammen som behövs för tillsynen över att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas.

30 §

Åtgärder vid överträdelser eller försummelser

Till den del det inte rör sig om överträdelse av även någon annan lag kan dammsäkerhetsmyndigheten förbjuda den som bryter mot denna lag eller en bestämmelse som utfärdats med stöd av den att fortsätta eller upprepa överträdelsen, eller förelägga denne att fullgöra sin skyldighet.

Innan förbudet eller föreläggandet meddelas ska dammsäkerhetsmyndigheten om möjligt förhandla med den som brutit mot denna lag eller en bestämmelse som utfärdats med stöd av den.

31 §

Föreläggande om korrigerings- och rättelseåtgärd

Utöver vad som bestäms i 30 § kan dammsäkerhetsmyndigheten förelägga dammägaren att vidta korrigerings-, rättelse- eller informationsåtgärder inom den tid och på det sätt som dammsäkerhetsmyndigheten bestämmer, om den omedelbara fara som är förenad med dammen på ett effektivt sätt kan avvärjas eller dess omfattning avsevärt minskas genom dessa åtgärder.

32 §

Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande

Dammsäkerhetsmyndigheten kan förena ett förbud eller ett föreläggande som den har meddelat med stöd av 30 eller 31 § med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts.

På vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande tillämpas i övrigt viteslagen (1113/1990).

7 kap.

Särskilda bestämmelser

33 §

Datasystem

För övervakningen av dammarna enligt denna lag upprätthåller miljöförvaltningen ett datasystem.

Dammägaren ska för registrering i datasystemet tillställa dammsäkerhetsmyndigheten kontaktuppgifter för sig själv och för dammens driftpersonal samt de tekniska uppgifter om dammen som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Dammsäkerhetsmyndigheten och dammägaren ska för varje damm förvara uppdaterade utskrifter ur datasystemet samt andra handlingar som är av betydelse med tanke på dammsäkerheten på så sätt att de är lättillgängliga vid eventuella störningar (*dammsäkerhetsmapp*).

Dammägaren ska underrätta dammsäkerhetsmyndigheten om väsentliga förändringar i de uppgifter som avses i 2 mom. När dammen byter ägare ska den som överlåter äganderätten till dammen lämna dammsäkerhetsmappen till den nya ägaren och underrätta dammsäkerhetsmyndigheten om att dammen bytt ägare.

34 §

Miljöbrott och allmänfarliga brott

Bestämmelser om straff för miljöförstöring, grov miljöförstöring, miljöförseelse och miljöförstöring av oaksamhet i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den finns i 48 kap. 1—4 § i strafflagen (39/1889).

Bestämmelser om straff för sabotage, grovt sabotage, vållande av allmän fara eller grovt vållande av allmän fara genom åstadkommande av

översvämning finns i 34 kap. 1, 3, 7 och 8 § i strafflagen.

35 §

Dammsäkerhetsförseelse

Den som uppsåtligen eller av oaksamhet

1) försummar att göra riskutredning enligt 12 § 1 mom., göra upp säkerhetsprogram för en damm enligt 12 § 3 mom. eller kontrollprogram enligt 13 § 1 mom. eller att tillställa dammsäkerhetsmyndigheten dessa handlingar eller en redogörelse enligt 14 § 2 mom.,

2) tar en damm i bruk i strid med 10 § innan dammen har klassificerats eller dammsäkerhetshandlingarna godkänts,

3) använder dammen i strid med 16 § 1 mom. eller försummar de tekniska säkerhetsarrangemangen enligt 16 § 2 mom.,

4) försummar underhåll av dammen enligt 15 §, kontroll enligt 17 §, årlig inspektion enligt 18 §, återkommande inspektion enligt 19 § eller uppdatering och inlämnande av riskutredning enligt 20 § till dammsäkerhetsmyndigheten,

5) försummar sin skyldighet enligt 24 § att vidta de åtgärder som behövs för att förebygga dammmolyckor och begränsa skadorna till följd av en olycka,

6) försummar att göra anmälan enligt 27 § 2 mom. eller att lämna uppgifter enligt 34 § 2 mom. till dammsäkerhetsmyndigheten, eller

7) inleder reparationer eller ändringar av dammen i strid med 22 §,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *dammsäkerhetsförseelse* dömas till böter.

36 §

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs dammsäkerhetslagen av den 1 juni 1984 (413/1984) jämte ändringar.

Jord- och skogsbruksministeriet beslutar om klassificeringen enligt 11 § av dammar som anlagts före denna lags ikraftträdande.

Dammar som anlagts före denna lags ikraftträdande ska genomgå återkommande inspektion enligt 19 § inom fem år efter föregående återkommande inspektion enligt säkerhetsprogrammet i vilken dammsäkerhetsmyndigheten har deltagit, dock senast fem år efter det att den-

na lag har trätt i kraft. De handlingar som avses i 12 och 13 § ska tillställas dammsäkerhetsmyndigheten för godkännande vid den första återkommande inspektionen som ordnas efter lagens ikraftträdande.

Om det i någon annan lag hänvisas till den dammsäkerhetslag som gäller vid denna lags ikraftträdande, ska denna lag tillämpas i stället för den tidigare lagen.

Helsingfors den 29 maj 2009